

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 467/2024-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou Kraková Brunová & Co., s.r.o., Ivanská cesta 32B, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-16C/68/2020 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-16C/68/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B2-16C/68/2020 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť trovy právneho zastúpenia **713,96 eur** na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevýhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B2-16C/68/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v napadnutom konaní o náhradu škody na zdraví a nemajetkovej ujmy. Sťažovateľ v sťažnosti opisuje priebeh napadnutého konania, z ktorého vyplýva, že svoju žalobu podal 8. augusta 2020 na Okresnom súde Bratislava II. Okresný súd po doručení žaloby žalovaným po 9 mesiacoch (žalovanému v 1. rade) a viac ako roku (žalovanému v 2. rade) od doručenia žaloby uskutočnil predbežné prejednanie sporu 30. novembra 2022. Pojednávanie nariadené na 15. február 2023 bolo odročené na neurčito z dôvodu zmeny zákonného sudcu. Odvtedy mestský súd (na ktorý prešiel výkon súdnictva) v označenej veci údajne neuskutočnil žiaden úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

3. Sťažovateľ vyjadruje názor, že predmetná vec nie je skutkovo ani právne zložitá, z hľadiska jej predmetu ide o prioritované konanie (náhrady škody na zdraví), v priebehu konania poskytoval primeranú súčinnosť tak, aby bola vec včas rozhodnutá. Napriek uvedenému napadnuté konanie prebieha viac než 4 roky, pričom dosiaľ sa vykonalo len jedno pojednávanie vo veci, čo považuje za neakceptovateľné, porušujúce jeho označené práva.

4. Vychádzajúc z uvedeného, navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že označené práva sťažovateľa boli postupom mestského súdu v napadnutom konaní porušené, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 467/2024-12 z 24. septembra 2024 sťažnosť prijal na ďalšie konanie v časti namietaného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Vo zvyšku sťažnosť odmietol.

6. Spoločnosť LOVÁSZ LEGAL s. r. o. 14. októbra 2024 doručila ústavnému súdu podanie, v ktorom oznámila, že prevzala zastupovanie sťažovateľa. Prílohou tohto podania bolo plnomocenstvo na zastupovanie sťažovateľa v napadnutom konaní.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

7. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/731/2024 z 23. októbra 2024 okrem opisu priebehu konania v podstatnom k veci uviedol, že vzhľadom na predmet (*nároky žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy, ako aj škody na zdraví v podobe bolestného, sťaženia spoločenského uplatnenia, straty zárobku a peňažného dôchodku, ktoré majú mať základ v nesprávne poskytnutej zdravotnej starostlivosti žalovaným*) je možné považovať za náročnú po právnej aj skutkovej stránke. Dĺžku konania ovplyvnili aj dôvody na strane žalobcu (*žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku za žalobu, odstraňovanie väd žaloby, zisťovanie identifikačných údajov žalovanej 2 od žalovaného 1, keďže nebolo v možnostiach žalobcu doplniť žalobu, vyhovieť žiadosti žalobcu na predĺženie lehoty na vyjadrenie k vyjadreniu žalovaných, oznámenie o ukončení právneho zastupovania žalobcu pôvodným právnym zástupcom*) a dôvody na strane žalovaných (*žiadosť o odročenie predbežného prejednanie sporu z dôvodu kolízie pojednávaní žalovaného 1 a PN*

žalovanej 2), ako aj objektívne dôvody (nepriaznivá epidemiologická situácia súvisiaca s COVID-19, zmena zákonného sudcu v konaní, implementácia súdnej mapy a zaťaženosť zákonného sudcu).

8. Spolu s týmto vyjadrením súdu prvej inštancie bolo predložené vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý v podstatnom uviedol, že „*uvedené okolnosti, najmä nestráženie práv sťažovateľa, jeho pasivita a pochybnosti o skutočnom záujme na posune v konaní*“ majú vplyv aj na posúdenie dôvodnosti a primeranosti požadovaného finančného zadosťučinenia.

9. Z predloženej chronológie procesných úkonov súdu a strán konania vyplývajú tieto podstatné skutočnosti, ktoré korešpondujú s obsahom súdneho spisu, ktorý bol ústavnému súdu predložený 15. januára 2025:

- 11. augusta 2020 – doručená žaloba súdu,
- 21. augusta 2020 – výzva na zaplatenie súdneho poplatku,
- 29. októbra 2020 – žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku,
- 30. októbra 2020 – uznesenie – odstraňovanie vád žaloby,
- 3. februára 2021 – uznesením priznané oslobodenie od súdneho poplatku,
- 6. mája 2021 – výzva žalovanému na vyjadrenie k žalobe,
- 27. mája 2021 – doručené vyjadrenie žalovaného v 1. rade,
- 23. augusta 2021 – výzva žalovanej v 2. rade na vyjadrenie k žalobe,
- 11. októbra 2021 – doručené vyjadrenie žalovanej v 2. rade,
- 18. októbra 2021 – žiadosť sťažovateľa na predĺženie lehoty na vyjadrenia k vyjadreniam žalovaných,
- 12. novembra 2021 – doručené vyjadrenie sťažovateľa,
- 30. novembra 2022 – pojednávanie – predbežné prejednanie sporu – súd zastavil konanie proti žalovanej v 2. rade, odročil pojednávanie na 15. február 2023,
- 15. februára 2023 – pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu preloženia zákonnej sudkyne na iný súd,
- 28. októbra 2024 – pojednávanie odročené na 15. november 2024 na účel ďalšieho dokazovania,
- 15. novembra 2024 – pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok vo veci samej (žalobu zamietla),
- 23. decembra 2024 – sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku.

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskom mestského súdu, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

14. Predmetom konania o tejto sťažnosti je postup mestského súdu (predtým okresného súdu) v napadnutom konaní.

15. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že ide o štandardnú vec (o náhradu škody na zdraví a súvisiace nároky, náhrada nemajetkovej ujmy, bolestné, sťaženie spoločenského uplatnenia a straty na zárobku a dôchodku), ktorá môže vykazovať prvky skutkovej či právnej zložitosti, avšak samotná skutočnosť, že sťažovateľ žiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie k vyjadreniam žalovaných, nie je dôkazom o skutkovej či právnej zložitosti veci. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd nemal za preukázané, že ide o vec zložitú po skutkovej a právnej stránke, a to aj s prihliadnutím na obsah spisu. Z pohľadu predmetu konania je potrebné konštatovať, že ide o prioritované konanie.

16. Pri skúmaní kritéria správanie sťažovateľa v napadnutom konaní ústavný súd konštatuje, že z obsahu súdneho spisu nezistil okolnosti na strane sťažovateľa, ktoré by vo výraznej miere prispeli k zbytočným prietáhom v napadnutom konaní. Je pravdou, že bolo potrebné rozhodovať o jeho žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku a vyzvať na odstránenie väd žaloby, avšak, vychádzajúc z chronológie, k vyriešeniu týchto skutočností došlo približne v horizonte 8 mesiacov od podania žaloby. Tieto skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia.

17. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v napadnutom konaní.

18. Zo spracovanej chronológie postupu súdu prvej inštancie v napadnutom konaní (bod 9 tohto nálezu) vyplýva, že konanie ako celok je poznamenané neefektívnym postupom. Hoci súd priebežne konal, vykonával procesné úkony súvisiace s prípravou na prvé pojednávanie, k prvému pojednávaniu vo veci v dôsledku neefektívneho postupu súdu došlo až po dvoch rokoch a troch mesiacov od podania žaloby. Dosiaľ súd vykonal v súhrne štyri pojednávania v posudzovanej veci, z jeho postupu a frekvencie nariaďovania pojednávanií je zrejmé, že nekonal dostatočne razantne a efektívne vzhľadom na prioritizovaný predmet konania.

19. K tomuto záveru dospel aj po zohľadnení obrany mestského súdu, ktorý argumentoval pandemiou COVID-19 a implementáciou súdnej mapy, ktoré objektívne mohli mať vplyv na predĺženie napadnutého konania, avšak predmet napadnutého konania a zdravotný stav sťažovateľa, ktorý je vzhľadom na uplatnené nároky zdokumentovaný v súdnom spise, si vyžadoval osobitný prístup pri poskytovaní súdnej ochrany a manažovaní postupu súdu v napadnutom konaní.

20. Vychádzajúc z uvedeného a prihliadajúc na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, zistený neefektívny postup, ústavný súd dospel k záveru, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní boli porušené označené práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

21. Na základe zistenia, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa a označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku), ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, keďže nie je možné vylúčiť, že vec bude po rozhodnutí odvolacieho súdu vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 5 000 eur od mestského súdu, čo odôvodnil pretrvávajúcim stavom právnej neistoty a zdravotným stavom.

24. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania, berúc do úvahy predmet napadnutého konania, správanie sťažovateľa, skutočnosť, že mestský súd už vo veci rozhodol, ako aj všetky okolnosti

daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie 1 500 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

26. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti,) v hodnote po 343,25 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 13,73 eur.

27. Ústavný súd tak priznal náhradu trov konania 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

28. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

29. Pokiaľ ide o podanie doručené spoločnosťou LOVÁSZ LEGAL s. r. o. (bod 6 tohto nálezu) a k nemu priložené plnomocenstvo, je potrebné uviesť, že ústavnému súdu nebolo zo strany pôvodnej právnej zástupkyne (ani sťažovateľa) oznámené ukončenie zastupovania sťažovateľa v tomto konaní pred ústavným súdom, preto aj naďalej za právnu zástupkyňu sťažovateľa považoval spoločnosť Kraková Brunová & Co., s.r.o. Ďalším dôvodom je skutočnosť, že predložené plnomocenstvo spoločnosťou LOVÁSZ LEGAL s. r. o. sa nevzťahuje na zastupovanie sťažovateľa v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa (pozri § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu